

Mine barndomsminner 1950-1955

I 1955 var vi en familier på 5 personer; mor Hjørdis (37), far Torleif (42), Paul (13) og brødrene Kjell (11) og Jens (9). Altså en ganske vanlig barnefamilie. Året 1955 var på mange måter for meg liksom et tids-skille. Jeg var for det meste ferdig med barndommen og skal snart tre inn i de voksnes rekker. Neste år blir jeg konfirmant. Men stopp litt, litt «mimring» fra barndommen må vi først ta med.

Søndagsbilde fra først på 1950-tallet på Oremo.

F.v.: Brødrene Trygve og Louis Efteland og brødrene Jens, Kjell og Paul Tengesdal, alle i finstasen; kortbukse, nikkers og lange strømper.

Det har allerede gått 10 år siden krigen sluttet, for meg er det en evighet siden, men i aviser og gjennom radio blir de voksne stadig minnet på at det ikke er så lenge siden likevel. Ingen får kjøpt bil uten spesialtillatelse, folk kommer fortsatt hjem fra krigs-fangenskap, amerikanere går i gang med atombombe sprengninger – skal vi få ny krig, en 3. verdenskrig, spør mange seg.

Hos oss holdt vi avisen Dagbladet Rogaland. Det gjorde de fleste omkring oss. Det var liksom de «finere» som holdt Stavanger Aftenblad, de som hadde andre interesser enn bare «bondestoff».

Det var alltid et stort øyeblikk når vi fikk avisen. Vi hadde det slik på Oremo at brukerne hentet selv avisen på Bjerkreim – hver sin uke. Den ble hentet hos «Berta i Posten». Hun fikk posten med bussen fra Stavanger og måtte først sortere den i sitt poståpneri. Da holdt hun alltid

ytterdøren stengt. En gang kom far for å hente posten, men ytterdøren var stengt. «Er det lukt?», spurte far noen unge gutter som stod utenfor. «Ja, skittluk!», svarte Egil Vinningland, til stor fornøyelse for de andre guttene som var tilstede.

Avisen ble lest hjemme i stua, oppslått på det store spisebordet som stod midt ute på gulvet. Her var det godt med lys fra lysekrona som hang rett over bordet, samme lysekrona som nå henger i gårdsmuseet på Aaland Gård. Vi barna måtte alltid få «lese» avisen først, det var tegneseriene bakerst som interesserte. Spesielt husker jeg serien om «Peik» som stadig var ute på nye eventyr og for hver gang kom borti noe spennende, som vi fikk vite mer om i neste avis. Derfor gledet vi barna oss til hver kveld når avisen kom.

*

I 1955 hadde vi kun hatt elektrisk lys i 3 år, fra den store elektrisitets utbyggingen som skjedde i kommunen. I huset hadde vi nå fått lys i hvert rom. Dette var et stort fremskritt. Da ble det ikke lenger nødvendig å tenne parafinlampene, hverken den som tidligere hang over spisebordet eller den som hang på kjøkkenveggen. Vi hadde tidligere kun disse to lampene inne i huset. På sove-rommene og på gangen var det ingen lamper.

Og så ute da. Far nyttet de såkalte «Petromax» lyktene før strømmen kom, som alle omkring kalte for «Hønelykter». Han hadde en stor og en liten, som begge nå er i gårdsmuseet. De gav et skarpt og godt lys i forhold til parafin-lampene som var inne i våningshuset.

Hjordis er med i fjøset 1966. Da har vi hatt melkemaskin i flere år.

Når far var ute i fjøset og stelte dyra, hadde han lykta med seg. Under melkingen var både mor og far med i fjøset. Da ble begge lyktene nyttet. De hang da på noen faste spikrer under takbjelkene. Når en melkebøtte var full ble den ene lykta tatt ned og nyttet for å finne frem til melkespannet som stod i skuten ved siden av fjøsdøra. Melka ble helt oppi silen og rant rett i spannet. Senere fikk vi sil med innlagt kjøling med rennende vann, slik at melka ble nedkjølt allerede med det samme den kom i spannet. Begge silene oppbevares i museet.

Før strømmen kom hadde vi vedkomfyr på kjøkkenet. Men den ble lite brukt. All maten ble laget over primuser som stod oppå komfyren. Det var så mye enklere og raskere. Dessuten manglet vi skog på garden til vedfyring. Og i stua stod vedovnen, men det vart lite med vedfyring, helst gikk det på kull eller koks. Det var egentlig en koksovn som også kunne brukes til annen fyring.

Ovenpå var det ingen oppvarming. Det kunne bli rettelig kalt om vinteren. Da hadde mor et grytelodd (finnes nå i museet) som ble varmet opp og flyttet omkring i sengene like før vi barna la oss. Det hjalp til vi selv fikk varmen. Men om morgenen kunne dyna være fastfrossen i puta, men

under dyna var det godt og varmt.

Vi hadde alltid sengehalm i våre senger. Det var en stor jutesekkpose som var sydd sammen av flere sekker og som var puttet full av halm. Den var god, men når den var brukt en stund seig den i alle retninger, og måtte fylles på ny.

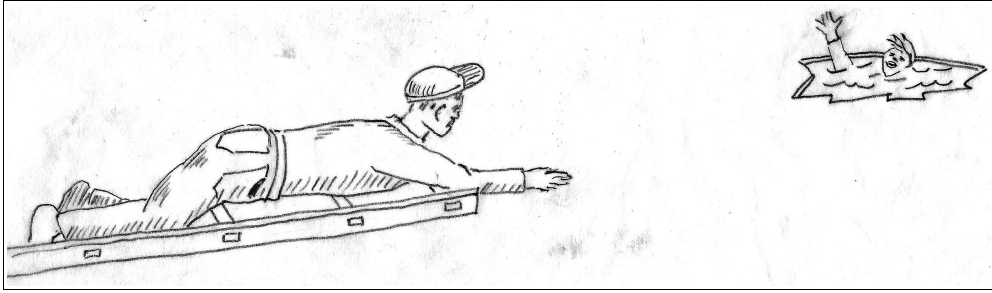
Gryteloddet som vinterstid vart brukt som kjærkommen sengevarmer.

Om vinteren når det var mye snø kjørte far oss til Bjerkreim på skulen med hest og slede, men ellers gikk vi alltid til skulen til fots. Min første sykkel fikk jeg først til min konfirmasjon. Og da fikk jeg også min første klokke.

På skulevegen var vi mange barn samlet, det var barna hos Toralf Efteland og hos Dagfinn Slettebø som gikk i lag. Fra Netland kom barna også som oftest til fots, jamvel barna fra Tjørn gikk til fots etter vegen om Hytland, Saie og Odland til Bjerkreim. Men som oftest kjørte Gustav eller Johanne Brattebø barna sine til skulen med hest.

En vinterdag når det var godt med snø, og det var det vanligvis hele vinteren i den tiden, kunne vi være samlet mange barn i lag. Vi var ute på ski, laget til hoppbakke ned til Timrevika, eller i bakken ned til Storemyra på Oremo, eller vi var på Odlandshølen og gikk på skeiser. På isen fikk vi aldri gå utpå før Toralf hadde vært ute og godkjent isen. Det var streng beskjed til alle, kanskje derfor gikk det alltid godt.

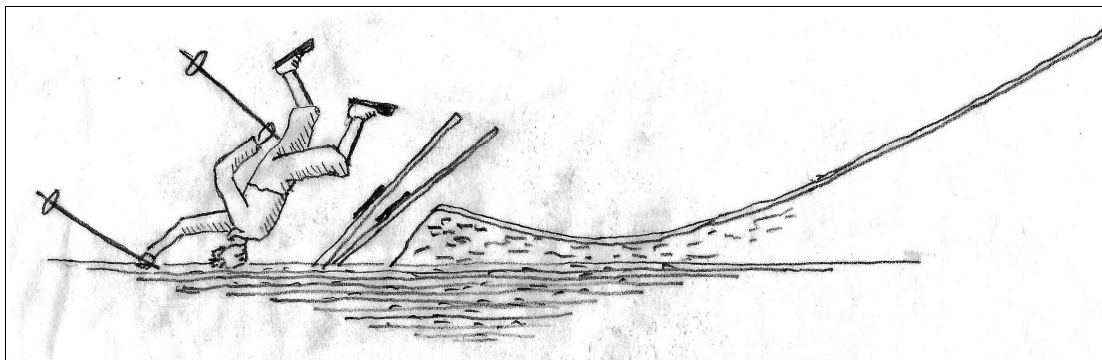
Verre var det på Bjerkreim en vinterdag. I middagstimen var hele klassen ute på isen på «Daben». Dette var en stor vanndamm som samlet seg rett fremfor huset til Arne Austdal, mot skulen. Daben var svært stor denne gangen, og så hadde det lagt seg ny is oppå. Vi sprang over isen, og den bar, men den gynget fælt både opp og ned. Dette var spennende! Men så skjer det. Louis Efteland trækker rett gjennom isen, og blir liggende i råka. Heldigvis hørte Arne Austdal skrik og rop, og kom farende, fikk tak i en stige og kravler selv ut med stigen til Louis som lå i råka. Arne fikk opp Louis. Det ble bergingen for ham, for han stod slett ikke botnen. Med dette fikk vi alle en kraftig støkk.

Arne kryper fram på stigen og fikk reddet Louis i råka.

Jeg husker godt mitt aller første skihopp. De andre barna på Bjerkreim hadde laget til en hoppbakke ved kirken og ned mot elva. For å få fart nok var hoppet plassert helt nede på sletta. Jeg hadde fått lånt noen gamle ski som Arne Bakke hadde hatt, men var blitt for små. Dette var mine første ski. Så startet jeg rennet helt oppe ved kirkegårdsmuren slik de andre barna gjorde, og skulle sette utfor. Men overrennet syntes overveldende langt, så jeg ålet meg lenger og lenger nedover før jeg satte utfor, med det resultat at farten ble for liten. Jeg kom opp på hoppet og bikket fremover, med resultat at begge skiene gikk rett i marka. Jeg på hodet fremover og slet av begge bindingene fra skia.

Far skaffet meg nye ski ganske fort. Selv fortalte han at han selv aldri hadde gått på ski. Når han var liten gikk nesten ingen på Tengesdal på ski. Selv hadde han fått tønnestaver å gå på som ski. I gårdsmuseet finnes modell av tønnestavski.

Hodestups – slik fikk jeg inn hoppporten på den harde måten.

Skulen på Bjerkreim hadde to stover, en for småskolen og en for storskulen. Hanna Møgedal var lærer i småskulen og Klaus (K.G.M.) Bjerkreim var lærer i storskulen. I begge stovene stod en høy og kraftig vedovn med skjerm Brett fremfor. Det var Anny Odland og Sigrid Maudal som hadde ansvar for vedfyringen. De kom i god tid før skulen startet og fyrte opp ovnen, slik at skulestova var god og varm når barna kom.

Retten som det var kom barna våte til skulen. Da ble sokker og annet vått tøy hengt til tork på skjerm Brettet. Skoene ble satt på gulvet omkring ovnen. Å, så godt og varmt fottøyet var når skuledagen var slutt og vi tok på heimvegen.

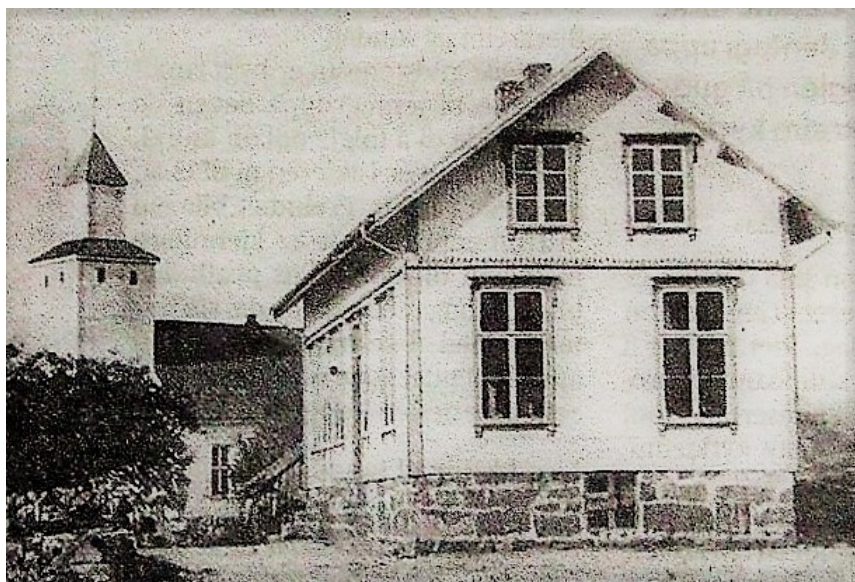
I skulestova satt vi på enkle pulter, men på skuleloftet fantes en del eldre pulter som var doble, altså for to elever. Skriveplata skrånet bakover, og fremme på pulten var det utskåret en grop

for penn og blyant og helt til høyre plass for blekkhuset. De aller første skjønnskriftbøkene fra småskolen oppbevares i museet. De starter med å tegne en skrå strek, skråstrek på skråstrek nedover hele arket. Deretter en sløyfe på, nedover og nedover arket. Omsider kom hele bokstavene med, små og store.

De første kulepennner var nettopp kommet på markedet, men disse fikk vi aldri lov å bruke, vi skulle nytte penneskaft med penn som vi dyppet i blekkhuset. Vi ble fortalt at kulepennner ødelegger en fin håndskrift – noe som er helt riktig.

Som bokmerker benyttet vi glansbilder, alle hadde slike i sine bøker. For guttene gjaldt det mest ville hester, indianere og cowboyer og for jentene gjaldt det blomster, dokker og slike «jenteting». Men det var alltid gilt å bytte til seg nye glansbilder, det stod alltid på ønskelista. Andre ganger ble det brukt sjokoladepapir, «sølvpapir» som vi sa.

Vi fikk alltid hjemmelekse, noe måtte pugges ordrett som det stod. Det var ikke alltid så godt å huske, og slett ikke gilt var det heller. Håkon Vinningland skulle fortelle lekse si, men sa ikke så mye. Han kikket helst ut vinduet, men plutselig slo han ut med armen, «Sjå katten på mønet» brøt han ut. Jo riktig, det gikk faktisk en katt og spankulerte helt oppå mønetaket på den gamle klokkerløa.

Bildet viser skulen fra sørsiden og litt av framsiden hvor hovedinngangen var. Skulen ble oppført i 1899. Den var på 1 ½ etasje og hadde 105 m² gulvflate. Skulen var oppført på høye kjellermurer med steintrapp på framsiden og på baksiden. Ved siden av trappa på fremsiden var trappa ned til kjelleretasjen hvor sløydsalen var. Sløydsalen var under storskulen som lå lengst mot nord. Mot sør var småskulen. Når en kom inn i gangen gikk en trapp rett frem og opp på loftet. Bak trappa var kjøkkenet. Her var det innlagt vann med en vask. I storskulen var det bare vinduer langs framsiden, mens småskulen hadde vindu både på framsiden og på sørsiden. På baksiden av skulen var et bislag, og vindu inn til kjøkkenet, ellers var det ingen vinduer her. Skulen ble nedrevet i 1961 når den nye barneskulen kom på Bjerkreim.

Jeg var svært så uheldig en middagstime. Det var om vinteren og vi var ute og hadde ballkrig. Så kom vi på at vi skulle konkurrere om å kaste på fjøsveggen til klokkerløa, nærmest mulig det første fjøsvinduet. Jeg vant – men det gikk med en glass-rute. Og da vart den leken plutselig slutt.

I kjelleren, under storskulen hadde vi sløydsalen for oss gutter. Jentene hadde sitt håndarbeid

oppe i skulestova, eller på loftet. I gårdsmuseet finnes en av de to langhøvlene som ble benyttet i sløydsalen.

I middagstimen holdt vi på med forskjellige leker, det var «jepping», «slå kil», «slå ball», «kaste hys» eller andre gutteleker. Det kom aldri på tale å ha med jenter, nei de holdt seg til «veggball», «slå tau», «hinke» og liknende som vi anså som reneste jenteleker. Fotball ble det aldri lekt med, unntatt under skarpt oppsyn av Klaus selv. I middagstimen tok han ballen med seg hjem under armen. Det var nok det lureste, for slik ble ganske sikkert en del glassruter spart.

Klaus var en gild lærer, alle hadde respekt for ham. Men en dag satte han oss på en hard prøve. Da vi kom på skulen en morgen, lå det et stort rødt, såkalt «amerika-eple», oppå kateteret. Alle så eplet som fristet. Det ble trukket støtt om det, og loddet fall på Gunnar Helland. Han fikk det store og fine eplet. Senere utpå dagen spurte Klaus om vi hadde sett et eple som skulle ligge på kateteret, og det ble helt stille i skulestova. Først da forstod vi sammenhengen. Alle var vi enige om å ha gjort noe svært galt. Vi skal ikke tilegne oss noe som tilhører andre.

*

Jeg husker ikke årstallet, men det var nok helt i begynnelsen av 1950-tallet at jeg så den første såkalte «neger». Anledningen husker jeg særdeles godt. Det var en gang jeg kjørte med far til Stavanger. Da vi passerte Domkirken gikk en neger på skrå over gata like fremfor bilen. Jeg hadde sett dem i aviser og blader men aldri i levende live, ikke før nå omkring min 10-års alder.

På søndagsskolen lærte vi om Bibelhistorien. Når historiene skulle fortelles ble det nyttet et flanellsteppe med pappfigurer som ble hengt opp ettervert som det ble fortalt. Slik ble figurene flyttet omkring etter som en fortalte historiene. Alle fikk vi utlevert en søndags skolebok. Og for hver gang vi møtte opp fikk vi en stjerne inn-stemplet i boka.

Det ble ikke så mange stjerner på meg, jeg likte ikke hele søndagsskole-opplegget. Og jeg spurte meg selv; hva er vitsen? Jeg ville heller finne på noe annet om søndagene. Da fikk vi det slik; dersom vi ikke gikk på søndagsskolen, så fikk vi heller ikke gå til de andre lekekameratene den søndagen. Men det endret seg fort, for da kom de andre kameratene til oss istedet, enten de hadde vært på søndagsskolen eller ikke. Slik varte ikke den regelen særlig lenge.

Gjennom hele min barndom var det smått om «kjøpeleker». Jeg husker godt et trefly jeg fikk når vi bodde på Tengesdal, jeg var 4 år. Flyet er noe av det gjeveste jeg har fått i hele mitt liv. Det hadde propeller, en på hver side og var blåmalt – hele flyet. Jeg har en misstanke at det var laget av fanger på Opstad Tvangsanstalt, Nærbø. Min onkel Riktor Rolfsen arbeidet nemlig der som fengselbetjent.

Vi klarte oss med svært enkle leker. Heime på Oremo hadde vi en sandhaug bak låven hvor vi laget veier og hadde hver sitt gårdsbruk. Dyra var runde steiner, og lekebilene laget vi til av en trebit med en liten klosse oppå. Det vart førerhuset på lastebilen. Og så kjørte vi; «brrr – brrr – brrrrr-»

Til jul gledet vi oss stort. Da skulle vi få appelsiner. Da ankom nemlig julebåten til Stavanger med passasjerer som kom helt fra Amerika, den hadde også med seg appelsiner. Far kjøpte som regel en hel kasse.

Appelsinkasser var vanlig hybelinnretning i 1950 og 60-årene. En appelsinkasse på høykant og et tøystoff omkring som dekket kassen omkring, og som åpnes ved å trekke tøyet til sides - kjempebra!

*

Rett før juleaften var den store laugardagen. Da måtte vi barna i «badestampen», en stor sinkbalje som ble båret inn på kjøkkenet og satt på gulvet. Men vanligvis ble vi vasket med en vaskeklut over hele kroppen. Det var nok mye enklere, og gav mindre vann-søl.

Ja, vi holdt oss alltid rene selv om de sanitære forholdene var enkle. Hos oss var det utedo slik som det var på absolutt alle gårder omkring. Der måtte vi gå når vi skulle «gjøre nummer en eller nummer to». Men inne i huset hadde vi nød-løsningen – en nattpote som stod under senga. Det ble aldri nyttet toalettpapir, hverken hos oss eller andre. Det var her på utedoen at avisene endte sine dager. Avisene var riktignok harde å få i baken, med etter en del gnikking mellom hendene ble de faktisk ganske gode.

Mor var flink til å strikke og å sy klær, hun laget selv alle klærne til oss. Det var aldri snakk om å bruke kjøpeklær. Nei, da fikk vi heller nye klær fra andre slektninger som hadde vokset fra dem. Jeg fikk blant annet klær fra Astrid Merkesdal som barna hennes hadde vokset fra. Men det var ikke alt som kunne brukes, noe var for gammelt og hadde «gått av moten».

På kjøkkenet hadde vi innlagt vann, en vannkrane stod over en utslagsvask ved siden av kjøkkenbenken. I kjelleren hadde vi også en vannkrane, og ute i fjøset var det også en. Alt varmtvannet ble varmet opp i en gryte over primusen på kjøkkenet. Slik var det før strømmen kom og vi fikk varmtvannsbereder.

Når det ble vasket klær foregikk dette i kjelleren, eller om sommeren også nede ved elva. Vi hadde en stor jerngryte over ovnen som klærne ble vasket i, og siden ble de skylt nede i elva. Klærne ble skrubbet på ett vaskebrett, den tids «vaskemaskin». Brettet finnes nå i museet.

Crystal vaskebrett laget i Norge står det øverst på brettet. Hylla øverst på brettet var såpeholder. Dette var første «vaskemaskinen» vi hadde.

Hos oss hadde vi heller ingen radio. Vi hadde hatt elektrisk radio på Rundevoll i Egersund, når vi bodde der. Den kunne ikke brukes på Oremo før strømmen kom, etter 5 års tid. Vi barna gikk derfor til Halvard og Tilla når vi skulle høre radio. Hvert 17. mai gikk vi dit og hørte på barnetoget og heiaropene i Oslo. Det var en opplevelse. Jeg husker ett 17. mai Tilla ropte: «Nå kommer russen!». Jeg skvatt til og tenkte på at det var russerne som kom, men hun mente russetoget. Det var nok slik at hverken mor eller far savnet radio, de hadde fred og ro etter en travel og arbeidsom dag. Radioen vår oppbevares nå i gårdsmuseet.

Når jeg nå tenker tilbake på barndomstiden, var det faktisk ingen ting vi savnet – jo, bortsett fra radioen. For det var det flere som hadde. Ute hos Bakke hadde Kjell selv laget til radio, ett såkalt «krystallapparat». Det var en ganske liten trekasse med noe utstyr oppi og et ratt på utsiden som ble stilt på for å finne radiostasjonene. Til apparatet hørte det med øretelefon som måtte nyttes for å høre på sendingene. Slik fikk alle på den gården høre radio ved å bytte om å ha på seg øretelefonen.

*

Hos oss holdt vi ikke uke-blader. Det var reneste luksusen. Når Per og Laura Ognedal kom på besøk fra Egersund, det gjorde de ofte, hadde de alltid med seg en bunke gamle ukeblader. Dette var alltid stor stas for oss barna. Her leste vi tegneserier om; «Finnbekk og Fia», «Stomperud», «Knoll og Tott» og flere. Og så leste vi om de store amerikanske filmstjernene. Mange av jentene laget utklippbøker. Noen samlet på filmstjerner, andre samlet på kongefamilier. Når den store filmhelten James Dean omkom i en trafikkulykke i 1955 vart det stor sorg, og ble snakket om lenge.

James Dean, den store filmhelten.

Noe til julepresang!*

DEN NYE ELECTROLUX

— husmørens beste hjelp til å holde hjemmet rent og sanitært. Den kan også gjøre en imponerende mengde andre ting — til glede og nytte for hele familien.

NB: Electrolux leveres bare av autoriserte ene-forhandlere. Ved henvendelse direkte til hovedkontoret: **A.S. ELECTROLUX**, Fr. Nansens pl. 6, Oslo, vil De straks få tilsendt brosjyrer og forhandler-register.

EKTEMENN — LES HER
Overraskelsen er halv prisen ved julepresangen. De kan få demonstrert Electrolux alene for De kjøper den. Og vi demonstrerer som gjeste for Dees hus etter jul. Alle demonstrasjoner av Electrolux er gratis — og vi vet De har noe å glede Dem til.

Günstige betalingsvilkår.

Merke for kvalitet

VISDENSKY FOR KVALITET

* Hun fortjener noe ekstra i år — ikke sant?

Denne annonsen fra 1955 viser at det er langt fra likestilling mellom kjønnene. Vi leser; «Noe til julepresang ! Hun fortjener noe ekstra i år — ikke sant? Den nye ELECTROLUX — husmørens beste hjelp til å holde hjemmet rent og sanitært.» Slik var det også i Bjerkeim — far hadde ansvar for arbeidet ute og mor ansvar for arbeidet inne. Men mor var også med i fjøset under melkingen, og om sommeren alltid med på utearbeid.

*

Så må jeg fortelle en «godt bevart» hemmelighet, fra da jeg var lastebilsjåfør i 11 1/2 års alderen. Det er jo lenge siden. Fra 1952, når det nye meieriet på Vikeså kom i drift og to år fremover hadde far melkekjøringen med lastebilen på strekningen; Oremo, Odland, Bjerkreim, Sagland, Vinningland og Gjedrem. Karsten Egeland vart ansatt som sjåfør og var med på gardsarbeid om dagene etter melkekjøringen. Jeg var svært gjerne med på denne melkekjøringen, det skal innrømmes, for det var overmåte gildt å få kjøre bilen. Det var nemlig alltid slik at en av melke-leverandørene måtte være med å lesse på og avlesse spanna på bilen. For bøndene på Gjedrem vart det kort strekning. De kom med på lasset derifra, til meieriet på Vikeså og så tilbake. Da måtte Karsten lesse på og lesse av den øvrige ruta helt alene. Det ble en slags stilltiende avtale med Karsten at jeg skulle være med ham og lesse på de fulle spanna på vegen til meieriet, så fikk jeg kjøre bilen på tilbakevegen når han stod bak og lesset av de tomme melkespanna. En gang kjørte jeg fra Sagland til melkekrakken for Åsen, som stod nede ved hovedvegen. Jeg var uheldig og feilberegnet avstanden til krakken. Lastepanen var nemlig bygget utenfor førerhuset, for å få med alle spanna. Og vips! Der gikk krakken over ende. Karstein hoppet av, fann en stein og banket krakken på plass. En annen gang jeg kom til lensmannsgarden på Bjerkreim stod selveste lensmann Kjetil Gjedrem midt i gardsrommet. Karsten pratet med ham og lesset av spanna som vanlig, og jeg regnet med som en selvfølge at han kom frem og overtok kjøringen. Jeg satt som forskremt bak rattet. Når Karsten var ferdig med avlessingen, bøyde han seg fremover førerhuset, og gav to harde dunk i taket. Det var signalet, og jeg kjørte videre. Men det må sies, trafikken var ikke som i dag, det var slett ikke mange biler vi traff på hovedvegen i den tiden.

I gardsrommet står lastebilen som far kjøpte i 1946 når familien bodde på Tengesdal. Dette var en såkalt «Finlandsford» og vart brukt til melkekjøringen. Den ble under krigen brukt til militært formål, men var som en sivil lastebil.

*

Jeg var ofte med på leken «å kaste på stikka». Vi satte opp en strek i grusen og kastet 2 øringer eller av og til 5 øringer mot streken. Den som kom nærmest streken fikk hele potten. En gang vi var uti Bjerkreimsgarden og kastet mynter var jeg svært heldig og fikk potten gang etter gang. Når vi så gikk heim hadde jeg begge bukselommene stappene fulle av 2 øres mynter. Da var jeg skikkelig rik! Og så fikk jeg skjenn, slikt skulle vi ikke drive med. Men det gjentok seg likevel ofte blant oss i guttegjengene. Dette var jo moro til tusen!

Og en gang var vi en guttegjeng som kastet på stikka på sørsida, utenfor skulen på Bjerkreim, rett ovenfor lensmannsgarden. Da kom selveste lensmann Kjetil Gjedrem og spurte hva

vi holdt på med. Det ble boms stille – men omsider fikk vi forklart leken. Lensmannen gikk heim, og til stor undring kom han tilbake med nevene stappende fulle av mynter som vi skulle få. Det var lensmann det, syntes vi alle.

Illustrasjonsbilde fra «kaste på stikka» i Oslo på 1950-tallet.

*

Arne Bakke var en svært nevenyttig kar. Han laget til gevær. Det vart ingen jaktvåpen, men heller til lekebruk. Geværet hadde en lang fjær inne i løpet og utløsermekanisme med finger-avtrekk og det hele. Prosjektilene var småstein – de gikk som et skudd. Særlig stor fuglefangst ble det ikke. Slik laget vi alt hva vi trengte og hadde mye moro med det. Den gang gledet vi oss også stort over alt som vi hadde. Men slik er det nok ikke i dag!

*

Jeg vokste opp her på gården, og ble vant med arbeid og ansvar helt fra barnsbein av. Men alt var ikke så gildt, det må innrømmes. Særlig stein-henting, det måtte gjøres hver eneste vår. Jeg forstod aldri hvorfor det ikke ble mindre stein, det var jo samme mengde hver vår, syntes jeg. Og om sommeren var det luking av ugress og tynning i kål-åkeren, alt for hånd. Der lå vi på knea i endeløse lange fårer – rev og slet. Kall det gjerne barnarbeid, sikkert forbudt i dag. Men det gjorde godt å bli vant med arbeid, jeg har ihvertfall ikke tatt noen som helst skade.

Og så kom potetopptak om høsten. Da hadde vi den regelen at vi barna fikk 10 øre for hver bytte vi hentet, det var mye penger, syntes vi. Dette ble kjent, og så fikk vi spørsmål fra barna hos Toralf Efteland om de også kunne være med. Det gjaldt de tre eldste; Sverre, Louis og Trygve, og det fikk de. Da ble det virkelig sus over henting, det ble liksom en konkurranse om hvem som klarte å hente mest – jeg mener å huske at det var Sverre som gikk av med seieren.

Min barndom var på mange måter totalt annerledes enn den er for barna som vokser opp i dag. Men jeg fikk en god barndom og lærte tidlig å arbeide og ta ansvar. Det er gode verdier å ha med seg senere i livet. Stor takk til mine foreldre for det!